Pikkulintusuojelus.

Kirj. *E. J. Mellberg.*

Suomennos.

Pikkulintujen suojelus on epäilemättä asia, jota jokaisen eläinsuojelijan täytyy harrastaa. Henkilöissä, jotka ihailevat luonnon sopusointuisuutta ja suloutta, herää ehdottomasti halu hoitaa ja suojella metsien siivekkäitä laulajia; ja meidän tarvitsee vaan mieleemme johtaa sitä kolkkoa tunnetta, jonka synnyttää seutu, mistä pikkulinnut on karkotettu, tullaksemme siihen johtopäätökseen, että maksaa vaivan yrittää niitä suojella, tahi, jos ne ovat kadonneet, saattaa ne tulemaan takasin.

Mutta voimme jättää nämä tunteellisuuteen kuuluvat näkökohdat ja tarkata vaan asian aineellista puolta, joka kenties enemmän onkin aikamme mukaista. Tässä suhteessa nojattakoon tässä, alkaaksemme auktoriteeteilla, sellaisten luonnontieteilijäin lausunnoihin kuin Ludv. Brehmin, Naumannin, Lenzin, Lieben y. m., jotka lausunnot voidaan supistaa seuraavaan loppuponteen: Linnut ovat aivan kuin määrätyt pitämään huolta tasapainosta kasvien ja itikkain välillä ja ovat sentähden suurimmaksi hyödyksi ihmiselle, varsinkin maanviljelijälle, metsänomistajalle ja puutarhurille; — ne ovat välttämättömät luonnon taloudessa.

Muutamin paikoin etelä-Euroopassa pidetään pikkulintujen suojelusasiaa hyvin vakavana. Niinpä ollaan esim. Itävallassa

aikeissa esittää tämä asia valtiopäivien käsiteltäväksi, koska arvellaan maanviljelyksen pahoin kärsineen valtakunnan eteläosissa harjoitetun pikkulintujen hävittämisen tähden. Muissakin maissa on viime aikoina alettu luoda yhä vakavampaa huomiota lintusuojeluksen kansallistaloudelliseen merkitykseen.

Meidän maahamme tulevat nuo siivelliset vieraat keväällä, etsiäkseen sijaa pesilleen ja viettääkseen täällä valoisimman vuodenajan. Meillä on silloin sopiva tilaisuus työskennellä niiden hyvinvoinnin eteen ja hyväksemme käyttää niiden läsnäoloa.

Kysymys pikkulintujen suojeluksesta oli myöskin esillä yleisessä eläinsuojeluskokouksessa Helsingissä kesällä 1899. Alustaja, professori O. M. Reuter, yhdisti kokouksen yksimielisesti hyväksymät loppuväitteensä muutamiin ponsiin, joista seuraavat kaksi, tärkeimmät, kuuluivat:

1) Kokous asettaa pikkulintusuojeluksen puhtaasti käytännölliselle perusteelle ja toivoo varsinkin maanviljelijän eduksi täydellistä pikkulintujen suojelusta.

2) Kansassa on herätettävä selvä tietoisuus siitä hyödystä, mikä sille tulee pikkulintujen suojelemisesta.

Lintusuojeluksen asettamisella käytännölliselle pohjalle tarkoitettiin: sopivien hautomispaikkain järjestämistä, pesimispönttöjen asettamista, sopivan kirjallisuuden levittämistä y. m. Tämänsuuntaista kirjallisuutta puuttuu varsinkin meidän maassa, mutta yleensä muuallakin.*) Ruotsissa esim. on vasta viime vuonna ilmestynyt käännös eräästä saksalaisesta teoksesta, jota pidetään erittäin kiitettävänä. Kirjan nimi on: „*Om fågelskyddet — hvarför det är nödvändigt och huru det bör utföras — af Friherre Hans von Berlepsch. Öfversättning och bearbetning af C. J. Gardell.*“ Tämä kirja antaa monenmoisia neuvoja lintusuojeluksessa. Rikkaasta sisällöstä otamme tähän vaan sen, mikä koskee tarkoituksenmukaisia pesimispönttöjä. 1899 vuoden eläinsuojeluskokouksessa kertoi eräs puhuja, apteekkari Molin, että Tampereella on hankittu halpahintaisia, eri lintulajeille sopivansuuruisia pönttöjä, joiden valmistukseen

*) Neuvoja tähänasti käytettyjen pönttöjen valmistamiseen y. m., kts. „Eläinsuojelus“ n:o 1 v:lta 1899.

on varsinkin lapsia opetettu. Puhuja lämpimimmin suositteli tätä lintusuojeluksen edistämistapaa. Meillä kertoo eräs G. W. Edlundin kustannuksella ilmestynyt pieni vihkonen täällä kaupaksi löytyvistä lintupöntöistä. Nämä pöntöt saattavat olla kylläkin hyviä, mutta monessa suhteessa eivät ne ole olleet täysin tyydyttäviä, varsinkin sentähden ettei niitä ole käyttäneet ne lintulajit, joille ovat aiotut, vaan ovat ne asunnoikseen ottaneet lintumaailman vähemmän huolelliset hölmöt. Tähän asti on yleensä asetettu pönttöjä, joita mahdollisesti voi käyttää eri lintulajit, kuitenkaan erityisesti huolehtimatta siitä, ovatko nämä lintujen asunnoiksi tarjotut olleet niiden tuleville asujille tutunomaiset vai eikö. On siis tuumailtu että „lintujen tulee vähitellen tottua keinotekoisiin hautomispaikkoihin; pönttöjen kyväkseenkäyttäminen on niille kokonaan tottumistapa", kuten prof. Liebe sanoo.

Vapaahra v. Berlepsch käyttää aivan päinvastaista menettelytapaa. Hän koettaa lintupönttöjen kokoonpanossa mitä tarkimmin noudattaa luonnon antamia neuvoja. Peruskatsantokantansa ilmaisee hän seuraavin huomattavin sanoin: „Maailma on täydellinen kaikkialla, paitsi missä ihminen on vaikuttamassa kärsimyksiä. Koskematon luonto on itsessään täydellinen kokonaisuus. Siinä ei ole mitään liikaa, ei mitään vaillinaista; sopusuhtaisuus vallitsee kaikissa sen osissa. Yrittää tätä luontoa parantaa olisi tarpeetonta, vahingollista. Me ihmiset voimme parantaa luontoa ainoastaan luonnon kautta, eli t. s. tarkasti sitä jäljittelemällä." Tätä periaatetta seuraten on vapaahra v. Berlepsch koettanut saada tehdyksi lintupönttöjä, jotka suuresti ovat niiden puunkolojen muotoisia, joissa erilajiset linnut pesivät, ettei näiden lintujen ensiksi tarvitsisi tottua uusiin asuntoihinsa, vaan että ne heti alusta pitäin pitäisivät näitä luonnollisina ja siis sellaisina, joita ei olisi syytä pelätä.

Enemmän kuin 20-vuotisen työn jälkeen on vapaahra v. Berlepsch nyt esiintuonut ehdotuksen, joka näkyy tyydyttäneen hänen toiveensa. Hän oli tullut huomaamaan että hylätyt ja käyttämättömiksi heitetyt tikan kolot puissa olivat enimmin haluttuja n. s. kolorakentajain pesimispaikkoja. Tikkain on sitäpaitsi havaittu tehneen, jos sopivia puita on löytynyt, useampia (10—12) koloja kuin itse tarvitsevat, ja hankkivat siten muille kolorakeu-

tajille asumapaikkoja. Vapaahra v. Berlepschin konstrueeraamat lintupöntöt ovat tikan pesintäkolojen tarkkoja jäljennöksiä. Kuv. 1 on tällaisen luonnollisen puunkoverruksen kuva; kuv. 2 kuvaa Berlepschin lintupöntön läpileikkausta, mitat millimetreissä.

Kuv. 1.

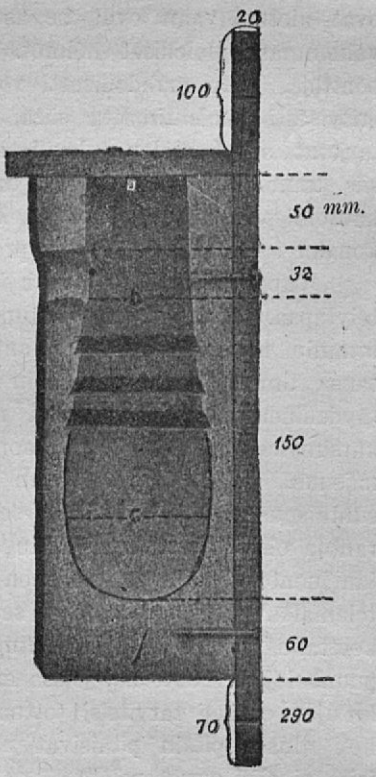

Kuv. 2.

Koverruksen leveys on:

a:n	kohdalla	60—65	*mm.*
b:n	„	70—80	„
c:n	„	85—90	„

Vastatakseen jokaisessa luonnollisen puunkolon seinissä löytyviä epätasaisia paikkoja, on kaksi tai kolme teräväreunaista uurretta leikattu pöntön sisäseinään; nämä uurteet antavat linnuille jalantukea sisään- ja uloskäydessä. Pöntöt tehdään kokonaisesta lepän, koivun, petäjän tahi muun ei helposti halkeilevan puun palasesta. Saadakseen kuoren pysymään pöntöissä, on niiksi aiottu puu kaadettava myöhään syksyllä ja annettava vähitellen kuivua. Kattolauta ja ripustuslista tehdään terveestä, ainakin 2 cm paksuisesta tammipuusta. Kaikenlainen somistaminen, kuten esim. vernissaaminen j. m. s., on tarpeetonta, vieläpä suorastaan vahingollistakin. Kuv. 3 on ulkopuolinen kuvaus v. Berlepschin lintupöntöstä. Näitä pönttöjä valmistetaan pääasiallisesti seuraavaa neljää eri suuruutta ja muotoa.

Kuv. 3.

A.*)	B.	C.	D.
Pituus 290 mm.	Pituus 410 mm.	Pituus 490 mm.	Pituus 490 mm.
Aiottu seur.:	*Aiottu seur.:*	*Aiottu seur.:*	*Aiottu seur.:*
talitiainen, tiainen, varpustikka, pieni tikka, käenpiika, kärpässieppo, leppäkerttu.	talitiainen, kottarainen, isotikka, kolmivarvastikka, käenpiika, kärpässieppo, leppäkerttu.	harmaapäätikka, valkoselkätikka.	palokärki, metsäkyyhkynen, tornihaukka, naakka, pöllöt.

Pöntöt *C* ja *D* ovat samaa pituutta ja muutenkin jotenkin samallaiset; ainoastaan koverrus on niissä vähän erimuotoinen. Paitsi mainituita tikankolojen mukaan tehtyjä pönttöjä on valmistettu paria muutakin lajia, samoin kokonaisista puunpaloista, aiotut toinen laji tervapääskylle, toinen sellaisille pikku-

*) Vrt. kuv. 2.

linnuille, jotka pesivät minne hyvänsä puoliaukeisiin komeroihin, kuten västäräkille ja harmaalle kärpässiepolle. Edellisen lajin merkitsee v. B. *E*:llä, jälkimäinen on *F*. Kuv. 4 on *F* pöntön kuva.

Pönttöjä kiinnittäissä on niihin pantava hiukan sahajauhoja — tahi vielä mieluummin sahajauhoja ja rutamaata —, joka vastaa tikan työnjätteitä. Pönttöön *A* pannaan $^1/_{40}$ litraa, *B*:hen $^1/_{20}$ l. sekä *C*:hen ja *D*:hen $^1/_4$ litraa sahajauhoja.

Sitäpaitsi on pönttöjä asetettaissa vaarinotettava, etteivät ne tule takakallelleen, koska siinä tapauksessa sade pääsee aukeamasta sisään, joka vaikuttaa etteivät linnut huoli käyttää niille tarjottuja asuntoja.

Kuv. 4.

Pönttöjen valinnan suhteen antaa vapaahra v. Berlepsch muutamia neuvoja. Tässä on tehtävä erotus, jos pönttöjä käytetään vaan käytännöllisistä syistä, siis ainoastaan tarkoituksessa vapauttaa metsä tai viljamaa vahinko-hyönteisistä, tahi jos paitsi tällaisia syitä myöskin siveysopilliset ja ihanteelliset näkökannat ovat vaikuttimina, niin että lintusuojelus tapahtuu rakkaudesta lintuihin ja näiden itsensä tähden. Edellisessä tapauksessa neuvotaan käyttämään vaan pönttöjä *A* ja *B*, niin että otetaan $^2/_3$ *A*:ta ja $^1/_3$ *B*:tä. Jälkimäisessä taas ehdotetaan otettavaksi enimmin pönttöjä *A* ja *B*, mutta myöskin muita lajeja. Tällöin suositetaan seuraavaa jakoa: $^1/_2$ *A*:ta, $^1/_4$ *B*:tä sekä $^1/_4$ *C*:tä, *D*:tä, *E*:tä ja *F*:ää yhteensä, mutta vähimmin *E*:tä.

Mitä hintoihin tulee, emme vielä voi antaa niistä varmoja tietoja, mutta noussevat ne, Ruotsista saatujen tietojen mukaan, noin 1 mkaan kpleelta. Kenties saatamme vielä omassa maassa ruveta niitä valmistamaan halvempiin hintoihin.

Toiminimellä *„Fabrik von Berlepschscher Nistkästen*, Inhaber: *Gebr. Herm. u. Otto Schied, Büren in Westfalen“* on Saksassa perustettu liike, joka on alkanut valmistaa näita pönttöjä mahdollisimman luonnonmukaisella tavalla. Valmistus tapahtuu v. Berlepschin oman valvonnan alla. Sanotusta tehtaasta on tänne tilattu pienehkö määrä lintupönttöjä myytäväksi, näytteeksi ja

malliksi. Heti niiden saavuttua ovat ne nähtävinä *Neiti Malvina Weckmanin* myymälässä, *Mikonkadun 13:ssa*. Tämän kaupan kautta voidaan myöskin niiden tilauksia tehdä.

Helsinki, maaliskuulla 1901.

Helsingissä, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon osakeyhtiö, 1901.